

Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı
BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı

Çeviren: Ada İlyada Utkucu

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı COP 25'te Taraflar, toplumsal cinsiyet konusunda geliştirilmiş Lima Çalışma Programını ve Toplumsal Cinsiyet Eylem Planını kabul etmiştir.¹ COP 27'de Taraflar, Haziran 2022'de SB 56'da başlayan toplumsal cinsiyet eylem planının uygulanmasına ilişkin ara incelemeyi sonuçlandırmıştır. Bu inceleme, bazı çıktılarda yapılan değişiklikleri ve C ve E öncelik alanlarında üç yeni faaliyeti içermektedir.²

SBI (Subsidiary Body for Implementation) Uygulama Yardımcı Organı anlamına gelmektedir ve çalışmaları Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü ve daha yakın zamanda Paris Anlaşması kapsamındaki tüm uygulama konularının merkezinde yer almaktadır. Bu bağlamda, gündemi tüm bu anlaşma ve araçların uygulanmasının temel yapı taşları olan şeffaflık, azaltım, uyum, finans, teknoloji ve kapasite geliştirme etrafında şekillenmekte ve gündeminin tüm yönleriyle ilgili olarak Taraf Devletlerin istekliliğini arttırmayı amaçlamaktadır. Organın 56.Toplantısı, Bonn, İsviçre'de Haziran,2022'de gerçekleştirilmiştir.

Sekretarya, COP 25'te kabul edilen Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı kapsamında mutabık kalınan Toplumsal Cinsiyet Eylem Planını, COP 27'de Toplumsal Cinsiyet Eylem Planının uygulanmasının ara incelemesi sırasında kabul edilen eklemelerle birlikte sunmak üzere bu gayri resmi belgeyi kullanıma sunmaktadır. Orijinal tabloda yapılan değişiklikler ve eklemeler mavi yazı tipinde sunulmuştur.

¹ COP 25 3 Nolu Karar ve eki, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2019_13a01E.pdf , erişim tarihi: 06.11.2023

² COP 27 24 Nolu Karar ve eki, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2022_10a03E.pdf , erişim tarihi: 06.11.2023

Öncelikli Alan A: Kapasite Geliştirme, Bilgi Yönetimi ve İletişim

Faaliyetler	Sorumluluklar	Zaman Çizelgesi	Çıktılar/Sonuçlar	Uygulanma Düzeyi
A.1. Ulusal katkı beyanları, ulusal uyum planları ve ulusal iletişim de dahil olmak üzere ulusal iklim değişikliği politikaları, planları, stratejileri ve eylemlerinin hazırlanması, takibi, uygulanması ve uygun şekilde incelenmesi süreçlerinde toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılması konusunda hükümetler ve diğer paydaşlar için kapasite geliştirme çabalarının güçlendirilmesi	Liderlik Edenler: Taraf Devletler ve İlgili Kuruluşlar Katkıda Bulunanlar: Ulusal Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Odak Noktaları, Sekretarya	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Toplumsal cinsiyete duyarlı iklim değişikliği politikası geliştirmek için kapasite geliştirmenin uygulanması	Bölgesel Ulusal
A.2 Kapasite geliştirme, araçlar ve kaynaklar sağlama, deneyim ve en iyi uygulamaları paylaşma, atölyeler, bilgi alışverişi, akranlar arası öğrenme, mentorluk ve rehberlik de dahil olmak üzere ulusal toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği odak noktalarının rolünü ve çalışmalarını tartışılması ve açıklanması	Liderlik edenler: Sekretarya Katkıda Bulunanlar: Ulusal Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Odak Noktaları, Taraflar Devletler	SB 52 (2020)	Oturum içi Atölye Çalışması Ulusal toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği odak noktasının rolüne ilişkin tavsiyeler	Uluslararası
	Liderlik edenler: İlgili Kuruluşlar Katkıda Bulunanlar: Ulusal Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Odak Noktaları, Sekretarya	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Kapasite geliştirme imkanları, araçları ve kaynaklarının sağlanması	Bölgesel Ulusal
	Liderlik edenler: Sekretarya Katkıda Bulunanlar: BM Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlenmesi Birimi, Ulusal Toplumsal ve İklim Değişikliği Odak Noktaları	COP 28'den önce (Kasım-Aralık 2023)	Birleşmiş Milletler Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlenmesi Birimi ile ulusal cinsiyet ve iklim değişikliği odak noktaları ve diğer ilgili paydaşlar arasında, çalışmalarının cinsiyet eylem planının hedeflerinin gerçekleştirilmesine nasıl katkı sağladığı konusunda diyalog kurulması	Uluslararası
A.3 İklim değişikliği bağlamında cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin ve toplumsal cinsiyet analizinin derlenmesi, analiz edilmesi ve uygulanması için hükümetlerin ve diğer ilgili paydaşların kapasitelerinin geliştirilmesi uygulanabilir.	Liderlik Edenler: İlgili Kuruluşlar Katkıda Bulunanlar: Taraf Devletler	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Araçların, kılavuzların ve eğitimlerin sunulması Sunulacak Konular	Bölgesel Ulusal Yerel
A.4 İklim değişikliğinin erkekler ve kadınlar üzerindeki farklılaşan etkilerine, değişim aktörleri olarak kadınların rolüne ve kadınlara yönelik fırsatlara ilişkin kanıt temelinin ve anlayışın güçlendirilmesi	Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar, Araştırma Çevreleri	SB 54 (2021)	İklim değişikliğinin cinsiyete göre farklılaşan etkilerinin boyutları ve örnekleri - Değişim aktörleri olarak kadınların rolü - Kadınlar için sunulan imkanlar	Uluslararası Bölgesel Ulusal
	Sekretarya	SB 56 (2022) itibariyle	Başvurularla ilgili sentez rapor	Uluslararası
	Tarafları, ilgili kuruluşları, araştırma çevrelerini ve Hükümetler arası İklim Değişikliği Panelini, Hükümetler arası İklim Değişikliği Panelinin Altıncı Değerlendirme Raporunun yayınlanmasının ardından ilgili bilgilerin sunulacağı bir etkinliğe katılmaya davet etmek	COP 28 (2022) itibariyle	SBI-SBSTA özel etkinlik	Uluslararası Bölgesel Ulusal

Faaliyetler	Sorumluluklar	Zaman Çizelgesi	Çıktılar/Sonuçlar	Uygulanma Düzeyi
A.5 Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı ve Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı'nın uygulanması ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında kamuoyuyla, özellikle de kadınlarla etkili bir şekilde iletişim kurmak için sosyal medya, web kaynakları ve yenilikçi iletişim araçlarının kullanımının teşvik edilmesi	Liderlik Edenler: Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar, Sekreteryaya	COP 30'a devam ediyor (2025)	Sosyal medya, web kaynakları ve yenilikçi iletişim araçları aracılığıyla etkili iletişim	Uluslararası Bölgesel Ulusal

Öncelikli Alan B: Toplumsal Cinsiyet Dengesi, Katılım ve Kadın Liderliği

Faaliyetler	Sorumluluklar	Zaman Çizelgesi	Çıktılar/ Sonuçlar	Uygulanma Düzeyi
B.1 Genç kadınlar, yerli kadınlar ve yerel topluluklardan kadınlar da dahil olmak üzere kadın delegeler için liderlik, müzakere ve müzakerelerin kolaylaştırılması konularında kapasite geliştirmeye yönelik girişimleri teşvik etmek, Kadınların BMİDÇS sürecine katılımını artırmak için web seminerleri ve oturum içi eğitimler yürütmek	Liderlik Edenler: Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar Katkıda Bulunanlar: Sekreteryaya	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Atölyeler, kapasite geliştirme girişimleri, web seminerleri	Uluslararası Bölgesel Ulusal
B.2 Kadınların tüm ulusal programlara eşit katılımını desteklemenin bir yolu olarak seyahat fonlarını teşvik etmenin yanı sıra gelişmekte olan ülkelerden, en az gelişmiş ülkelerden ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinden yerel ve yerli halk topluluklarının katılımını desteklemek için fonlar ve Tarafları ve ilgili kuruluşları seyahat fonları hakkında bilgi paylaşmaya teşvik etmek	Liderlik Edenler: Taraf Devletler Katkıda Bulunanlar: İlgili Kuruluşlar, Sekreteryaya	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Kadınların BMİDÇS sürecine katılımını artırmak için seyahat fonlarının seferber edilmesi	Uluslararası Bölgesel Ulusal
B.3 Yerel Topluluklar ve Yerli Halklar Platformu Kolaylaştırıcı Çalışma Grubunu, Yerel Topluluklar ve Yerli Halklar Platformu Kolaylaştırıcı Çalışma Grubunun çalışma planıyla tutarlı olduğu ölçüde ve mevcut kaynaklar dahilinde, yerel toplulukların ve yerli kadınların liderliğini ilerletmek ve çözümlerini vurgulamak ve iklim politikası ve eylemine etkin katılımlarını artırmanın yollarını tartışmak üzere işbirliği yapmaya ve bir diyaloga ortak ev sahipliği yapmaya davet etmek	İşbirliğine davet: Yerel Topluluklar ve Yerli Halklar Platformu Kolaylaştırıcı Çalışma Grubu, Sekreteryaya Katkıda Bulunanlar: Taraf Devletler ve İlgili Kuruluşlar	SB 57 (2022)	Diyalog	Uluslararası Bölgesel
	Sekreteryaya	SB 58 (2023)	Diyalog Raporu	Uluslararası

Öncelikli Alan C: Uyumluluk

Faaliyetler	Sorumluluklar	Zaman Çizelgesi	Çıktılar/Sonuçlar	Uygulanma Düzeyi
C.1 Oluşturulan karar organlarının üyelerine toplumsal cinsiyetle ilgili görevlerin ve çalışmaları bağlamında toplumsal cinsiyetin uygunluğunun tutarlı ve sistematik bir şekilde tanıtılmasını sağlamak	Liderlik Edenler: Sekreteryaya Katkıda Bulunanlar: İlgili Kuruluşlar	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Oluşturulan organların tüm yeni <i>ve mevcut üyeleri</i> toplumsal cinsiyete duyarlılığın önemi konusunda bilgilendirme	Uluslararası
C.2 Bu kararın 15(b) paragrafında atıfta bulunulan toplumsal cinsiyet perspektifinin oluşturulmuş organ süreçlerine entegre edilmesinde kaydedilen ilerlemeye ilişkin sentez raporlarını dikkate alarak, oluşturulmuş organların başkanlarının toplumsal cinsiyet perspektifinin çalışmalarına entegrasyonunun nasıl güçlendirilebileceği konusunda görüş alışverişinde bulunmalarını ve en iyi uygulamaları paylaşmalarını kolaylaştırmak	Liderlik Edenler: Organların Başkanları Katkıda Bulunanlar: Sekreteryaya	SB 56 (2022)	Diyalog İçin Konuların Seçimi	Uluslararası
	Liderlik Edenler: Sekreteryaya			Uluslararası
	Katkıda Bulunanlar: İlgili Kuruluşlar	SB 56 (2022)	Toplumsal cinsiyetin oluşturulmuş organların çalışmalarına entegre edilmesine yönelik iyi uygulamaların derlenmesi	
	Liderlik Edenler: Organların Başkanları	SB 58 (2023)	Diyalog	Uluslararası
	Katkıda Bulunanlar: Sekreteryaya	SB 59 (2023)	Diyalog Raporu	Uluslararası
C.3 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Paris Anlaşması kapsamındaki yardımcı organların toplumsal cinsiyet hususlarına ilişkin çalışmaları ile başta 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi olmak üzere ilgili diğer Birleşmiş Milletler kuruluşları ve süreçleri arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi	Liderlik Edenler: Sekreteryaya Katkıda Bulunanlar: Taraf Devletler, Karar Organları, İlgili Kuruluşlar	COP 26'dan itibaren COP oturumları (2020)	Toplumsal Cinsiyet Günü oturum içi diyalogu, çok boyutlu faktörleri yansıtan tutarlılığı teşvik etmek için Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Paris Anlaşması ile ilgili bir tematik alana odaklanmıştır.	Uluslararası
C.4 <i>Taraf Devletleri ve BMİDÇS'nin ilgili organlarını, kendi yetkileri doğrultusunda, eylemleri desteklemeye teşvik etmek ve Geliştirilmiş LWPG ve GAP 'ın uygulanması</i> LWPG: Lima Work Programme on Gender. Türkçe Çevirisi: Toplumsal Cinsiyet Üzerine Lima Çalışma Programı. GAP: Gender Pay Gap. Türkçe Çevirisi: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ücret Farkı	<i>Taraf Devletleri ve Karar Organları</i>	COP 29 (2024)'a kadar devam ediyor	<i>Mali Mekanizmanın faaliyet gösteren kuruluşlarına yönelik taslak rehberin hazırlanması için Finans Daimi Komitesine girdi sağlanması</i>	Uluslararası

Öncelikli Alan D: Toplumsal Cinsiyet Duyarlı Uygulama ve Uygulama Yöntemleri

Faaliyetler	Sorumluluklar	Zaman Çizelgesi	Çıktılar /Sonuçlar	Uygulanma Düzeyi
D.1 Toplumsal cinsiyete duyarlı iklim politikalarını, planlarını, stratejilerini ve eylemlerini iletirmek için toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemenin ulusal bütçelere entegrasyonu da dahil olmak üzere, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda deneyim paylaşımı ve kapasite geliştirilmenin desteklenmesi	Taraf devletler, Sekreteryaya, İlgili Kuruluşlar	31 Temmuz 2022	Göndermeler	Uluslararası
	Liderlik Edenler: İlgili Kuruluşlar Katkıda Bulunanlar: Taraflar, ulusal toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği odak noktaları, sekreteryaya, ilgili ulusal finans ve bütçeleme kuruluşları, diğer ilgili kuruluşlar	2023	Uzman grup toplantısının <i>herhangi bir emsal oluşturmadan hibrit veya sanal formatta gerçekleştirilmesi</i>	Uluslararası Bölgesel Ulusal
	Liderlik Edenler: Sekreteryaya. Katkıda Bulunanlar: İlgili Kuruluşlar	COP 28 (2022)	Toplumsal Cinsiyet Günü Teması	Uluslararası
D.2 Tabandan gelen kadın örgütlerinin, yerli halkların ve yerel toplulukların iklim finansmanına erişimini kolaylaştırmak için iyi uygulamalar da dahil olmak üzere, uygun olduğu şekilde, iklim politikalarına, planlarına, stratejilerine ve eylemlerine toplumsal cinsiyet entegrasyonunun güçlendirilmesini teşvik etmek için mevcut mali ve teknik destek konusunda farkındalık yaratmak	Liderlik Edenler: Sekreteryaya, Taraf Devletler Katkıda Bulunanlar: Adaptasyon Fonu, Küresel Çevre Fonu, Yeşil İklim Fonu, özel sektör, hayırsever finans kuruluşları, diğer ilgili kuruluşlar	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Web seminerleri, iletişim materyalleri, oturum içi atölye çalışmaları	Uluslararası Bölgesel Ulusal
D.3 Farklı sektörlerde ve iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı artırmak için yerel, yerli ve geleneksel bilgi ve uygulamaların güçlendirilmesi, korunması ve muhafaza edilmesi de dahil olmak üzere iklim değişikliğiyle mücadelede toplumsal cinsiyete duyarlı teknolojik çözümlerin yaygınlaştırılması ve kadınların ve kız çocuklarının bilim, teknoloji, araştırma ve geliştirme alanlarına tam katılımlarının ve liderliklerinin teşvik edilmesi	Liderlik Edenler: Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar, Karar Organları Katkıda Bulunanlar: Sekreteryaya	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Atölyeler, kapasite geliştirme girişimleri, web seminerleri	Uluslararası Bölgesel Ulusal
D.4 Sektörlerde ve tematik alanlarda toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği ile ilgili bilgi ve uzmanlığın toplanmasını ve birleştirilmesini desteklemek ve gerektiğinde toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği uzmanlarını belirlemek ve toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği ile ilgili bilgi platformlarını geliştirmek	Liderlik Edenler: Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar, Karar Organları Katkıda Bulunanlar: Sekreteryaya	COP 30 (2025)'a kadar devam ediyor	Toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği konusunda bilgi ve uzmanlık platformları	Uluslararası Bölgesel Ulusal

Faaliyetler	Sorumluluklar	Zaman Çizelgesi	Çıktılar /Sonuçlar	Uygulanma Düzeyi
D.5 İklim politikalarının, planlarının, stratejilerinin ve eylemlerinin geliştirilmesi, uygulanması ve güncellenmesi sürecine kadın gruplarının ve ulusal kadın ve toplumsal cinsiyet kurumlarının her düzeyde uygun şekilde dahil edilmesi	Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	İklim politikalarının, planlarının, stratejilerinin ve eylemlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında kadın gruplarının ve ulusal kadın ve toplumsal cinsiyet kurumlarının uygun şekilde katılımı	Ulusal
	Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Ülke deneyimleri ve ihtiyaçları hakkında meslektaşlar arası bilgi alışverişi	Bölgesel
	Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Deneyim paylaşımı için açık çağrı	Uluslararası Ulusal
D.6 Toplumsal cinsiyeti ulusal iklim politikalarına, planlarına, stratejilerine ve eylemlerine entegre etmiş olan Taraflar arasında çıkarılan dersler (örneğin sonuçlar, etkiler ve temel zorluklar hakkında bilgi) ve Tarafların toplumsal cinsiyeti herhangi bir güncellemede anaakımlaştırmak için attıkları adımlar hakkında uygun şekilde bilgi alışverişinde bulunulması	Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar	31 Mart 2020	Çıkarılan Derslere İlişkin Sunumlar	Uluslararası Ulusal
	Liderlik Edenler: Sekreteryaya Katkıda Bulunanlar: Taraflar, Ulusal Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Odak Noktaları, İlgili Kuruluşlar	SB 52 (2020)	Güncellemelerden çıkarılan dersler ve alınan önlemler üzerine oturum içi	Uluslararası
	Sekreteryaya	SB 53 (2020)	Gayriresmi Atölye Raporları	Uluslararası
	Liderlik Edenler: İlgili Kuruluşlar Katkıda Bulunanlar: Sekreteryaya, Ulusal Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği Odak Noktaları	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Atölyeler, diyalogla, eğitim uzmanları toplantısı	Ulusal Bölgesel
D.7 Toplumsal cinsiyete duyarlı iklim politikalarını, planlarını, stratejilerini ve eylemlerini uygun şekilde daha iyi bilgilendirmek için çok boyutlu faktörleri dikkate alarak toplumsal cinsiyet analizi için cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin kullanılabilirliğini arttırmak.	Liderlik Edenler: Taraf Devletler, İlgili Kuruluşlar	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Uygun olduğu şekilde, ulusal sistemlerde toplumsal cinsiyet analizi için cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin yönetimi ve kullanılabilirliği	Ulusal

Öncelikli Alan E: Gözlem ve Raporlama

Faaliyetler	Sorumluluklar	Zaman Çizelgesi	Çıktılar/ Sonuçlar	Uygulanma Düzeyi
E.1 Bu kararın 15(b) paragrafında atıfta bulunulan toplumsal cinsiyet kompozisyonu raporu bağlamında ve vaka çalışmaları da dahil olmak üzere Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi sürecinde liderlik pozisyonlarındaki kadınlara ilişkin izleme ve raporlamanın güçlendirilmesi	Sekreteryaya	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Toplumsal cinsiyet kompozisyonu raporuna ek bilgilerin dahil edilmesi	Uluslararası
E.2 Taraflarca Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi süreci kapsamında düzenli rapor ve bildirimlerle raporlanan toplumsal cinsiyete duyarlı iklim politikaları, planları, stratejileri ve eylemlerinin uygulanmasının izlenmesi ve raporlanması	Sekreteryaya	COP 28 (2022) COP 30 (2024)	Derleme ve Sentezleme Raporu	Uluslararası
E.3 Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programının ve Toplumsal Cinsiyet Eylem Planının gözden geçirilmesini desteklemek	Taraf Devletler ve İlgili Kuruluşlar	31 Temmuz 2024	Her bir toplumsal cinsiyet eylem planı faaliyeti için çıktı/çıkıtlara göre kategorize edilmiş toplumsal cinsiyet eylem planının uygulanmasında kaydedilen ilerlemenin ve yapılacak diğer çalışmaların belirlenmesine ilişkin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne yapılan gönderimler.	Ulusal
	Sekreteryaya	SB 61 (2024)	Başvurularla İlgili Sentez Rapor	Uluslararası
E.4 Toplumsal cinsiyet eylem planının uygulanmasına ilişkin raporlama için gelişmekte olan ülke taraf ülkelere sunulan destek konusunda farkındalığın artırılması	Liderlik Edenler: Sekreteryaya Katkıda Bulunanlar: İlgili Kuruluşlar	COP 30 (2024)'a kadar devam ediyor	Bu tür bilgilerin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin Uluslararası web sitesindeki toplumsal cinsiyet web sayfalarında iletilmesi	Uluslararası